

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

132. Quænam quantitas sanguinis requiratur, vt Ecclesia maneat violata;
& quænam quantitas seminis? Et supponitur, quod effusio sanguinis debet
esse iniuriosa: ex quo deducitur, quod Ecclesia non ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

de Sacram. tom. 1. lib. 5. cap. 6. quæst. 11. numer. 72. Fagundez de præcept. Eccles. parte prima, lib. 3. cap. 14. num. 57. Coninch. de Sacram. quæst. 83. numer. 233. & alios.

2. At negatiuam sententiam inuenio docete Vgolinum de potestati. Eviscop. 19. §. 5. vbi ita asserit: Tertio excipiuntur filij fidelium, qui nati ante Baptismum mortui sunt; et si enim per ipsos Ecclesia non polluitur; non tamen in iure cautum est, & gentiles propriè non dicuntur, in Ecclesia tamen sepeliri non debent, & ita consuetudine seruat. Hanc etiam sententiam nouissimè cum aliqua formidine docet Episcopus Pax Iordanus tract. 1. lib. 5. tit. 12. num. 221. sic enim ait: Sublimiter Tertio in filiis Christianorum, qui viam vniuersæ carnis ante susceptum Baptismum ingrediuntur, quoniam, et si in loco sacro non debeant sepeliri, prout neque de consuetudine sepeliuntur: attamen, quia iure cautum non est Ecclesiam ex illorum sepultura violari, nec propriè gentiles, & infideles dicuntur: ob id pollutio minimè censetur inducta. Credere tamen talium cadauera, si à cæteris discerni possint, debere exhumari: prout de aliis cadaueribus prohibitorum dicitur; nec absque aliqui ambiguitate huic limitationi subscribo. Ita ille.

3. At ego vt verum fatear non recederem ab affirmatiua sententia, nam video esse communem inter Doctores. Et ratio est, quia talis puer negatiuè saltem est infidelis, cum non habeat fidem habitualement. Ergo sub nomine infidelis censendus est comprehendi in iuribus Canonicis; unde patet responsio ad argumentum Vgolini, & Iordanii.

4. Sed difficultas magis existit, an Ecclesia violetur, si per Episcopum excommunicatum non toleratum consecratur, aut benedicatur? Et affirmatiuam sententiam docent plures Doctores, quos citat, & sequitur Pax Iordanus vbi supra num. 133. quibus adde Auilam de censuris part. 5. disputat. 7. dub. 1. Nec videtur ob stare quod Vgolinus adducit de altari, & paramenti sacris, vt non polluantur per vsum talium excommunicatorum, non multum virget, eo quod simplex vltus non ita participat de mala qualitate excommunicati, sicut consecratio, & benedictio, prouenientes ex ore, & manibus illorum, cum magna solemnitate, & circumstantiis.

5. Ad id verò, quod non habeatur in iure expressum de tali violatione, responderi poterit, virtualiter cautum censeri, ex maiori parte rationis, de qua superius: nam de similibus ad similia rectè proceditur: *l. non possunt ff. de legibus* nulla autem certior, & facilius via aperiri potest ad informandum arbitrium iudicantis pro similibus cognoscendis, quàm rationis consideratio: vbi enim æqualis, aut maior ratio conuenit, poterit ad similia procedi, quoniam identitas rationis operatur, vt non tam extendere, quàm enucleare legem videamur. Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. cen. casu 84. per totum, ex pluribus ab eo de more cumulat.

6. Verum licet hæc opinio sit probabilis, & communior, ego adhæreo negatiuæ sententiæ, quam docet Suarez de censuris tom. 5. disp. 81. sect. 4. Coninch. & Cardinalis Lugo vbi supra Fagundez num. 56. Layman lib. 5. tract. 5. cap. 5. num. 8. Dicastillus de sacram. tom. 1. tract. 5. disput. 4. dub. 7. numer. 124. Nam violatio supponit consecrationem: ergo non fit consecratione ipsa; sed vel validè, vel non validè consecrat qui consecrat; validè autem consecrari,

nec debere reconciliari docet idem Layman, dummodo minister, seu Episcopus fidem S. Trinitatis tenuerit, vt habetur in cap. Ecclesia, de consecratione, distinct. 1. vbi dicitur; Sicut infans à quocumque sacerdote in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, semel baptizatus, non debet iterum baptizari: ita nec locus Deo dicatus iterum consecrandus est; nisi propter eas causas, quas superius nominauimus, si tamen fidem S. Trinitatis tenuerint, qui cum consecrauerunt.

7. Dicendum est igitur, Ecclesiam sic consecratam, aut benedictam, non solum validam retinere consecrationem, aut benedictionem, vt aduersarij fatentur, & significat cap. Ecclesia, semel, de consecratione, distinct. 1. vnde colligit Layman. sup. num. 9. Hæreticum Episcopum validè consecrare, seu benedicere templa, dum fidem Sanctissimæ Trinitatis teneat sed etiam non egere reconciliatione, quia verè non est polluta. Probatur, quia nullo iure discernitur talis violatio, nec in legibus pœnalibus valet argumentum à paritate rationis, cum odia restringi debeant ad casum dumtaxat expressum. Et omnes fateantur, Ecclesiam non violari, quamuis excommunicatus non toleratus celebret in ea. Vnde patet responsio ad argumentum aduersariorum. Vide Franciscum Lugo de Sacram. lib. 5. cap. 6. part. 10. num. 67. & Marchinum de Sacram. ordin. parte 3. c. 10. num. 11.

RESOL. CXXXII.

Quenam quantitas sanguinis requiratur, vt Ecclesia maneat violata? & quanam quantitas seminis?

Et supponitur, quod effusio sanguinis debet esse iniuriosa. Ex quo deducitur, quod Ecclesia non polluitur, si quis occidat in sui defensionem: si casu sanguis effundatur in Ecclesia; aut si phreneticus alium vulneret, aut Chirurgus, dum vulnus curat in Ecclesia, vel venam, aut tumorem incidit, effundat sanguinem inculpate, &c.

Et an sufficiat, vt sanguis effluat intra Ecclesiam, si vulnus factum fuit extra Ecclesiam?

Et quid est contra?

Et an requiratur, quod Ecclesia denuncietur à iudice polluta?

Et an ex pollutione seminis polluitur Ecclesia? Ex part. 11. tract. 2. & Misc. 2. Ref. 58.

§. 1. **S**uppono quod modus, quo polluitur Ecclesia, est per effusionem sanguinis hominis viuientis, modò sit iniuriosa, & intra templum, aut locum sacrum fiat, vt Cœmeterium, & in magna quantitate: non enim sufficit, quod guttatim effundatur, vt statim dicemus num. 19. Ita docent communiter Doctores, Henriquez lib. 9. de Missa cap. 27. num. 5. Suarez tom. 3. disp. 81. sect. 4. §. Secundo violatur. Azor. tom. 1. institut. moral. lib. 10. cap. 26. quæst. 13. §. Quæres an si. Sylu. verbo Consecr. 2. num. 5. & verbo Interdictum 4. quæst. 3. Palud. in 4. quæstion. 2. art. 3. Sotus ibid. quæst. 2. art. 3. ad 2. Nau. cap. 25. num. 5. & cap. 27. num. 256. Grassius lib. 2. decis. aur. cap. 48. numer. 22. Patet ex cap. Si Ecclesia de consecr. dist. 1. vbi dicitur expressè oportere illam effusionem esse iniuriolam, ita tamen ab omnibus Doctoribus intelligitur. Vnde si non sit iniuriola, id est, si à peccato mortali excusetur, quocumque modo excusetur, nec erit sacrilegium mortale, nec Ecclesia polluetur: vt si quis occidit in sui defensionem: si casu sanguis effundatur, aut phreneticus alium vulneret, aut Chirurgus

Sup. hac difficultate, & effusione sanguinis hominis viuientis in Ref. 1. an. not. postea in principio §. seq. Et pro particulari guttatim in §. huius textus in præcitata Ref. §. vii.

furgus dum vulnus curat in Ecclesia, vel venam, aut tumorem incidit, effundat sanguinem inculpate. Ita Henríquez, Suar. Sylu. Nauarr. citati, & communitur Doctores.

2. Hoc supposito, quæro quanam quantitas sanguinis inducat pollutionem Ecclesie; Respondent citati Doctores, debere esse notabilem. Ergo modica non sufficit. Concedunt hoc; sed quanam dicenda sit modica, excipiant. Et hoc Layman libro 5. tractat. 5. capite 5. numero 7. Dicastillus de Sacrament. tomo 1. tract. 5. disputacione 4. dub. 7. numero 116. cum Glossa *vbi infra*, remittunt arbitrio Episcopi. Sed hoc est effugere difficultatem. Henricus Busembaum in Medulla Theologiae Moralis libro 6. tractat. 3. cap. 4. dub. 4. ait, esse pauculas guttas, non explicat, quot guttae. Cardinalis Lugo de Sacram. Euchar. disput. 20. sect. 2. num. 52. putat vnam vel alteram guttam non esse quantitatem notabilem. Eligius Bassaris in Floribus Theologiae Moralis extendit ad tres guttas. Nimis scrupulose loquuntur hi Doctores, & Riccius teste Pace Iordano tom. 1. lib. 5. tit. 12. num. 47. ausus est dicere, quod nisi quantitas sit adeo modica, vt vnam vel alteram guttam non excedat, inducat violationem, sed merito aduersus supradictos Doctores insurgit Iordanus *vbi supra*. Ego verò probabiliter puto cum Stephano Fagundez de Præcept. Eccles. præc. 1. lib. 3. cap. 14. num. 14. non sufficere effusionem sanguinis quod guttatim effundatur, quia vt ait ipse num. 19. ad violationem Ecclesie non sufficere quamcumque effusionem iniuriolam sanguinis: sed requiritur magnam effusionem, imò enorm. m. vt docet Sylu. verbo Consecratio 2. num. 5. §. secundus, & Nan. cap. 27. numer. 256. quia iura requirunt effusionem: effusio autem largitatem denotat. Præterea, Toletus etiam lib. 1. summa, cap. 32. num. 1. magnam copiam sanguinis requirit. Eandem requirunt etiam Suar. tom. 3. in 3. par. disput. 81. sect. 4. §. secundus, & Azor. tom. 1. Inst. moral. lib. 10. capit. 26. quest. 13. & Pan. in cap. Propositi, de consec. dist. 1. & Graphius lib. 2. decis. aur. cap. 48. num. 5. & est optimus textus in cap. Reuertimini 16. quest. 1. & in cap. cum illorum de sent. excom. & Gloss. ibi, verbo, effusio. Nam vocabulum effusionis ex se copiosum sanguinis fluxum significat: quod est valde notandum; ne dicamus, per quamcumque emissionem modici sanguinis pollui Ecclesiam. Ita Fagundez, qui etiam addit, quod nec etiam polluitur, si magna copia effundatur de naso, quia est organum sanguinis, vt optimè animaduertit Graphius citatus num. 25. & Sotus in 4. dist. 12. quest. 2. art. 3. conclus. 8. ac proinde, quæ sit iniuriola, & peccaminosa effusio respectu alterius partis, non esse respectu nasi, iuxta hos Doctores.

3. Quicquid in contrarium nominatim contra me asserat Fraciscus Lugo de Sacram. l. 5. c. 6. quest. 8. num. 51. qui etiam pro difficultate de qua actum est, sic ait; Notandum est primò, requiri sanguinis effusionem, quæ planè significat copiam effusi sanguinis; vnde, si parum sanguinis defluat, non violatur Ecclesia, vt docent communitur Doctores. Hæc autem quantitas proportionaliter sumi debet ad partem vnde fluit; sunt enim partes corporis ex quibus inflicto leui vulnere, vel ictu, facillè defluit multum sanguinis, ex aliis autem etiam inflicto graui vulnere vix parum erumpit. Continget ergo sæpius, vt quantitas effusi sanguinis, quæ respectu alterius partis sufficeret ad constituendam mortalem culpam, & ad violandam Ecclesiam, quia supponeret graue vulnus, respectu nasi vel auriculæ non sufficiat, quia manat ex vulnere leui. Ita ille. Sed absolutè sententiam Fagundez *vbi supra* probabilem puto.

Tom. IX.

4. Notat etiam cum Hurtado de Sacrament. disput. 4. de Sacrificio Missæ, difficult. 3. qui ait non sufficere quod sanguis effluat intra Ecclesiam, si vulnus factum fuit extra, bene tamen si vulnus factum fuit in Ecclesia, quamuis sanguis non effluat intra Ecclesiam, sed extra, & quamuis sanguis non perueniat ad pavementum Ecclesie.

5. Nota hic obiter, me olim insinuasse in par. 6. tract. 6. resol. 47. Si aliquis percussus in Ecclesia non fudit in illa sanguinem, sed extra, non violati Templum. Sed quia video hanc opinionem esse contra communem, nunc absolutè ab ipsa recedo. Quoniam Ecclesia non tam polluitur per ipsum contactum sanguinis decidentis in pavementum, (vt aliqui putant) quam per actionem iniuriolam, qua causatur effusio, & omnis propria malitia formaliter continetur. Quare dum hæc tota ponatur in Ecclesia, quamuis sanguis colligatur in vase, vel percussus egrediat ex Templo, priusquam sanguis effluat, pollueretur Ecclesia. Contra verò, si quis percussus extra locum Sacrum ingrediatur illud, & in Ecclesia sanguinem mittat, non polluetur illam. Non enim attendendum est, vbi sanguis effluat, nam illa censetur effusio materialis, sed vtrum percussio fiat in loco Sacro, nam illa censetur effusio formalis.

6. Sed maior difficultas extat, an quod dictum est de sanguinis effusione vt censetur Ecclesia polluta, procedat etiam in alio casu, in quo polluitur ex feminis humani effusione peccaminosa, & affirmatiue communitur tenent Auctores. Vnde Dicastillus de Sacrament. tom. 1. tract. 5. disp. 4. dub. 7. num. 118. sic ait; Violatur Ecclesia humani feminis effusione illicita mortaliter intra Ecclesiam facta, siue voluntaria pollutione, siue copula carnali. Requiritur etiam quod sit copiosa, vt nomen, Effusio, significat, & aliqui notant, sufficere si effusio fiat intra Ecclesiam, quamuis non perueniat ad pavementum. Requiritur etiam quod sit notoria, si enim non publicè confitetur non sufficit vt Ecclesia sit polluta etiam respectu eorum, qui fortè id sciunt, etiam si sit qui patrauit delictum, qui non tenetur se manifestare. Non requiritur autem quod Ecclesia denuntietur à Iudice polluta. Neque simile de Censura locum habet, quidquid aliqui dicunt. Scio Suanium iudicare id esse probabile. Sed cum pollutio hæc Ecclesie non sit interdictum, vt ipse docet tom. de censur. disput. 37. sect. 1. numer. 28. non est cur ea denuntiatio requiratur, nec id est vltu receptum, Ita Dicastillus. Vide etiam Amicum in Curs. Theolog. tom. 7. disput. 33. sect. 12. numero 337. vbi docet, effusionem feminis debere esse in aliqua sufficienti quantitate, vt notat nomen Effusio & Cardinalis Lugo *vbi supra* numero 56. requirit etiam effusionem copiosam feminis non vnus, vel alterius guttae, vt dixerat antea de sanguine.

7. Sed vt verum fatear si consideremus iura, non videtur requiri vt semen in copia effundatur. Nam Canone, Ecclesie, ita dicit Concilium Nicænum: Ecclesiis semel consecratis non debet iterum consecratio adhiberi, nisi ab igne extita, aut sanguinis effusione, aut cuiuscumque semine polluta fuerint cap. verò, si Ecclesia, ita ait Gregorius IX. Si Ecclesia non consecrata cuiuscumque semine fuerit, aut sanguinis effusione polluta, &c: Ex qua loquendi diuersitate videtur colligi ius non requirere effusionem feminis, seu copiam, vt Ecclesia ex eo capite polluat, videturque posse congruentia adferri, quod emissio erioris in parua quantitate raro sit mortalis, saltem non

H 2 ita

Sup. hoc in tom. 1. tit. 7. ex doctrina Ref. 90. §. 2. ad medium; à vers. & quando, & pro parte id Ref. nor. seq. Quæ hic est infra Ref. 135. & lege etiã vers. nor. præterita, & infra vide doctrinam Ref. 136. & ex Ref. 144. §. Hinc oritur.

Sup. hæc notorie in tom. 2. tit. 6. Ref. 247. §. 2. prope finem & in §. colligitur (secundus) & seq.

Sup. hoc in fra in Ref. 134. vlt. & in sequent. Ref. 135. cor. in in §. Secundo.

Sup. hoc in Ref. 1. nor. præterita, & eodem §. Ter. in hic in Ref. 135.

IN NATI
TIBULI
TO X
E III

ita facile supponi possit esse mortalis: voluntaria verò seminis emissio peccaminosa, est peccatum mortale, quamvis semen non effundatur in copia, Ecclesia in suo foro non potest facile contrarium præsumere. Videtur ergo statuisse, vt Ecclesia non pollueretur propter sanguinis emissionem, nisi ea esset copiosa; pollueretur verò propter mortalem emissionem seminis licet nõ copiosam. Et ita obseruat Ioannes Præpositus *in 3. part. quæst. 83. art. 3. dub. 2. num. 155.* verum postea non audet à communi sententia recedere, à qua tamen inuenio recedere Patrem Iordanum *tom. 1. lib. 5. sit. ... num. 109.* putat enim quod si actus est completus emissionis seminis, siue multum, siue parum sit emissum sequitur violatio; & huic sententiæ ego libenter accedo. Vide dictum Iordanum. Et quidem quomodo possemus cognoscere veritatem & feminis quantitate; & eadem est ratio de paruo, ac magno semine, dummodo actus luxuriæ sit consummatus.

8. Sed an ex pollutione in somnis polluat Ecclesia Syluester, Tabiena, Nauarrus, Hentriquez, Finellus, quos sequitur Bonacina *de Matr. q. 4. punct. vlt. num. 19.* censent Ecclesiam non pollui per pollutionem in somnis contingentem, quamvis indirectè voluntaria fuerit in causa. Rationem reddit Bonacina, quia non est libera, & per consequens non habet annexam irreuerentiam loci Sacri, propter quam Ecclesia polluta censetur. Mihi videtur indirectè voluntarium fati habere libertatis ad mortale peccatum, si legem violat. Sic homicidium commissum in somniis, vel ebrietate, si fuit voluntarium in causa, quamvis indirectè dumtaxat, est mortale peccatum contra iustitiam; nam obligat non solum ad non occidendum, sed etiam ad tollendam causam, vnde prævidetur homicidium secutum. At castitas non obligat ad auertendam causam pollutionis in somnis euenturæ, quamvis illicitam in alio genere. Quare peccans mortaliter in nimio cibo, vel potu, non peccat contra castitatem, quamvis inde prævideatur secuturam esse pollutionem in somnis præter intentionem, vt late docent Valquez *1. 2. disput. 115. numer. 9.* Sanchez *de Matrim. lib. 9. disput. 45. num. 17.* Igitur Idè non violatur Ecclesia per talem pollutionem, quia non est mortale peccatum in genere luxuriæ. Et ita docet Franciscus Lugo *de Sacrament. lib. 5. cap. 6. quæst. 9. num. 58.*

RESOL. CXXXIII.

Quidam in Ecclesia rixando cum aliquo, pugno in naribus percussit, ex quibus magna sanguinis quantitas exiit. petierunt à me, an Ecclesia remanserit polluta? Ex part. 6. tract. 6. & Misc. 1. Ref. 24.

Sup. hoc in Ref. præterita in fine §. 2. ver. ita Fagundez. & seq. & in alio §. & ver. eius nor.

§. 1. **C**asus est practicabilis, & in facti contingentia mihi accidit: & affirmatiuè videbatur respondendum. Nam tunc violatur Ecclesia, quando percussio est peccaminosa & lethalis, & cum illa coniungitur copiosa sanguinis effusio: sed in nostro casu percussio fuit peccaminosa, & cum ingenti sanguinis effusione: Ergo, &c, ita hanc sententiam docet Syluius *in 3. part. quæst. 83. art. 3. post conclus. §. queritur.* & Coninch etiam *in 3. part. q. 83. art. 3. dub. 1. n. ... in fin.*

2. Sed ego tunc in facti contingentia negatiuam sententiam consului, & adduxi Grassium *in decis. aur. lib. 13. cap. 48. num. 25.* Emmanuelem Sà *verb. Ecclesia numer. 13. in fine.* Fagundez *part. 1. lib. 3. capit. 14.*

num. 7. & part. 2. lib. 4. capite 4. numer. 18. qui citat etiam Sotum, quorum sententiæ inuenio nunc adherere Marchinum *de Sacrament. Ordin. nallat. 3. part. 3. capiti. 11. numer. 8.* vbi sic ait. Tertio excipitur effusio sanguinis etiam lethifera, seu grauis, & in magna quantitate, quæ de naso profueret pugno, alapa, & similibus. Quia nasus est organum sanguinis facilè ab hac parte fluentis. Ita ille. Est ergo hæc sententia absolute tenenda: & non quoad pueros tantum rixantes in Ecclesia, vt tunc assererat quidam Parochus nixus auctoritate Coninch *loco citato.*

RESOL. CXXXIV.

Quidam fuit occisus ante Ecclesiam, & cum adhuc calidus esset, intra eam illatus, credens inimicus esse ad huc viuum, vlnus graue ei intulit, ex quo manauit copiosa sanguinis effusio; quaesitum fuit, an Ecclesia remaneat interdita?

Et an ex qualibet minima sanguinis effusione Ecclesia polluat, vel necessaria sit magna effusio sanguinis iniuriosa, imò, & enormis? Ex part. 6. tract. 6. & Misc. 1. Ref. 25.

§. 1. **D**E hoc casu olim per litteras interrogatus Snp. hoc fuit fui. Et affirmatiuam sententiam docet Durandus *in Rationali diuinorum officiorum, lib. 1. cap. 6. num. 41. in fine.* Ioannes Baccon *in 4. distinct. 10. quæst. 2. art. 5.* & Emmanuel Sà *verb. Ecclesia, num. 13.* lege primas vbi sic asserit. Polluitur Ecclesia effusione sanguinis per iniuriam, quæ sit peccatum mortale, factam etiam homine mortuo in Ecclesia ipsa existente. Sic ille.

2. Sed quia Ecclesiæ violatio est pœna, & idè restringenda, ego negatiuè sententiæ adhareo: quia homo mortuus verè non est homo: & dum iura in violatione Ecclesiæ requirunt necessariò effusionem sanguinis, debet intelligi de principali analogato, id est, sanguinis hominis viui. Et ita hanc sententiam tenet Fagundez *part. ... lib. 3. cap. 24. num. 14. & 15.* & Hentriquez *lib. 9. capit. 27. numer. 5.* vbi ait. Ecclesiam violari per effusionem sanguinis hominis viuientis, si modo iniuria fit intra Ecclesiam. Vide etiam Sayrum *de censur. lib. 5. cap. 16. num. 7.*

3. Notandum, est etiam hîc obiter falsam esse opinionem Alphonsi de Castro *de lege pœnali lib. 1. capit. 7. art. 2.* asserentis ex qualibet minima sanguinis effusione Ecclesiam pollui; non verò si vna aut altera gutta effundatur: nam Ecclesia polluitur ex sanguinis effusione in abundantia; vide Gloss. *in cap. 5. & signanter §. Hoc supposito.* & alterius §. eius not. *Reginaldum in praxi som. 2. lib. 29. cap. 29. numer. 181.* Auilam *de censuris part. 6. disp. 7. dub. 1. conclus. 2. cas. 1.* & alios penes ipsos, quibus adde Fagundez *part. 1. lib. 3. capit. 14. numer. 19.* vbi ita asserit. Notabis tamen ad violationem Ecclesiæ non sufficere quamcumque effusionem iniuriosam sanguinis; sed requiri magnam effusionem, imò enormem; quia iura requirunt effusionem; effusio autem largiter denotat. Et est optimus textus *in cap. reuertimini 16. quæst. 1. & in cap. cum illarum, de sement. excommunicat. & Gloss. ibi verb. effusionem.* Nam vocabulum effusionis ex se copiosum sanguinis fluxum significat, quod est valde notandum: ne dicamus per quamcumque effusionem modici sanguinis pollui Ecclesiam. Ita Fagundez & ego.

RESOL